Årsberetning
2022

Dansk Farmacihistorisk Fond

Indholdsfortegnelse

Formål 5
Organisation 6
Virksomhed 8
Konkurrence 11
Nationalt og internationalt samarbejde..... 12
Presseomtale / Gaveliste 13
Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner 14

Dansk Farmacihistorisk Fond

Dansk Farmacihistorisk Fond
Godkendt af Civilstyrelsen
senest 18. oktober 2013

Hillerød, den 18. marts 2023

Formål

Dansk Farmacihistorisk Fond blev stiftet den 8. april 1972 under navnet Fonden til Bevarelse af Gammelt Dansk Apoteksinventar og ændret til Dansk Farmacihistorisk Fond med virkning fra 1. januar 2002, hvorved fonden etableredes som en fælles ramme for de farmacihistoriske aktiviteter i Danmark. Samtidig fik fonden overdraget den af Danmarks Apotekerforening ejede samling, Apotekshistorisk Samling, nu Dansk Farmacihistorisk Samling, på Pharmakon i Hillerød. Endvidere blev Dansk Farmacihistorisk Selskab knyttet til fonden ved formaliseret aftale om samarbejde mellem fonden og selskabet.

Med virkning pr. 1. januar 2014 blev Apoteker Aage Schæffers Fond, stiftet den 27. april 1972, sammenlagt med Dansk Farmacihistorisk Fond med sidstnævnte som den fortsættende fond og det fortsættende navn og Apoteker Aage Schæffers Fond (Dansk Farmacihistorisk Fond) som binavn.

Ved etableringen af Dansk Farmacihistorisk Fond blev denne ikke alene ejer af Dansk Farmacihistorisk Samling, men også af et stort antal genstande, der var blevet doneret til Fonden til Bevarelse af Gammelt Dansk Apoteksinventar siden stiftelsen af denne i 1972. De fleste genstande er udstillet på de apoteker, hvorfra effekterne stammer, og i Dansk Farmacihistorisk Samling, medens de øvrige genstande er deponeret på offentlige museer i Danmark, hos LEO Museum & Archives, LEO Foundation, i Ballerup samt hos Nomeco A/S i København og Odense.

Det juridiske grundlag for Dansk Farmacihistorisk Fonds virksomhed er fondens seneste fundats af 2. januar 2014, som er godkendt af Civilstyrelsen den 18. oktober 2013. I fundatsen er der fastsat følgende bestemmelser om fondens formål:

Fondens formål er
- at udføre musealtfagligt arbejde til belysning af farmaciens historie i Danmark, og
- i samarbejde med Dansk Farmacihistorisk Selskab at fremme farmacihistorisk forskning i Danmark og at udbrede kendskabet til farmaciens historie.

Organisation

Dansk Farmacihistorisk Fond ledes af en bestyrelse med en bred repræsentation fra lægemiddelområdet i Danmark.

Bestyrelsen for Dansk Farmacihistorisk Fond

Danmarks Apotekerforening:
Apoteker Mads Haaning (næstformand)

Pharmadanmark:
Forskningsbibliotekar, cand.pharm.
Annemette Møller Hansen

Farmakonomforeningen:
HR Consultant & EHS Coordinator, farmakonom
Annelise Raun

Lægemiddelindustriforeningen:
Scientific Advisor, cand.pharm. Birgit Sølvkær Jensen

Megros:
Tidl. apoteker Troels Ingemann

Dansk Farmacihistorisk Selskab:
Tidl. apoteker Steffen Kjær (formand)

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet:
School Director, lektor, ph.d. Ulf Madsen

Pharmakon a/s:
Adm. direktør, rektor, cand.pharm. Lotte Fonnesbæk

Lægemiddelstyrelsen:
Faglig direktør, cand.pharm. Merete Hermann

Sundhedsministeriet:
Kontorchef Henriette Benzon Bang

Bestyrelsen består af nævnte 10 medlemmer, udpeget af de anførte organisationer, institutioner og myndigheder.

Til fonden er knyttet en støttekreds, Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner, som blev etableret den 7. januar 2004 med opfordring til alle personer, offentlige og private institutioner og virksomheder inden for lægemiddelområdet i Danmark til at støtte fondens arbejde ved et medlemskab af og årlige bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner. Pr. 31. december 2022 er medlemstallet 137 fordelt på 89 personer og 43 institutioner og virksomheder.

Fondens museale og øvrige aktiviteter udøves i eller gennem Dansk Farmacihistorisk Samling. Samlingen er beliggende på Pharmakon.

Fondens virksomhed og dermed driften af Dansk Farmacihistorisk Samling er baseret på

- entréindtægter ved omvisninger i samlingen,
- indtægter ved salg fra butik,
- bidrag fra medlemmer af Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner,
- Konsulentvirksomhed,
- tilskud fra Billev Pharma,
- tilskud fra Pharmakon a/s,
- tilskud fra Farmakonomforeningen,
- tilskud fra Pharmadanmark,
- tilskud fra Megros (Nomeco A/S og Tjellesen Max Jenne A/S),
- tilskud fra Cand.pharm. Povl M. Assens Fond.

Fondens bestyrelse har med Pharmakon som administrator indgået aftale om, at Pharmakon varetager den daglige administration, herunder regnskabsføring, af fondens aktiviteter, stiller lokaler og servicefaciliteter til rådighed samt driver fondens hjemmeside. Fonden betaler husleje og honorar for disse ydelser til Pharmakon.

I 2022 har Dansk Farmacihistorisk Samling og hertil knyttede aktiviteter været bemandet således:

Leder

- Cand.mag., farmakonom Mette Katrine Jensen er ansat i lønnet stilling som museumsleder.

Konsulenter

- Dr.pharm. Poul R. Kruse er tilknyttet samlingen som specialkonsulent til varetagelse af farmacihistoriske opgaver samt drift og vedligeholdelse af maskiner og apparatur i tabletteringssektion.
- Farmakonom Mona Sørensen er tilknyttet samlingen til omvisninger, varetagelse af områderne sygeplejeartikler og apoteksemballage samt medvirken ved indretning af nye udstillinger.
- R&D Manager, cand.pharm. Henning Møller Knudsen, Orkla Care A/S, Lynge, er tilknyttet samlingen til ydelse af faglig rådgivning og assistance i forbindelse med drift, servicering og reparation af samlingens tabletmaskiner og andre tabletrelaterede maskiner og apparater.

Frivillig assistance som omviser

- Farmakonom Susanne Engstrøm
- Farmakonom Bente Guttenberg
- Farmakonom Birgitte Jeppesen
- Tidl. apoteker Hanne Mouritsen.

Virksomhed

Bestyrelsen for Dansk Farmacihistorisk Fond har afholdt to fysiske møder i 2022.

Den 10. april 2019 nedsatte bestyrelsen en arbejdsgruppe til at udarbejde en ny model for Dansk Farmacihistorisk Samlings koncept. Konceptet udvikles gradvist i 2020 og vil i fremtiden i højere grad være projektorienteret samt tilbyde farmacihistoriske ydelser.

Bestyrelsen har fastlagt et koncept for Dansk Farmacihistorisk Samling (DFHS). Det indgår i konceptet, at DFHS er et viden- og aktivitetscenter for farmaciens historie i Danmark, der udmønter sig i følgende former for virksomhed:

- Erhvervelse, registrering og dokumentation af farmacihistoriske genstande, bøger og arkivalier.
- Drift af et farmacihistorisk »museum« omfattende:
  - Et arbejdende »laboratorium« for lægemiddelfremstilling med prototyper på ældre apparaturer og maskiner, der er ført tilbage til deres originale og funktionsdygtige tilstand ved restaurering, for at demonstrere en vigtig del af fagets almene historie. Der kan skabe idehistorisk samarbejde med gymnasier.
  - Udstillinger af farmacihistoriske antikviteter, der fremtræder i deres originale tilstand om nødvendigt ved restaurering, for at vise eksempler på faglige prydgenstande.
  - Udstillinger af farmacihistoriske, genuine genstande for at vise de pågældende genstandes egen historie.
  - Udstillinger af forbrugerpakninger med apoteks- og fabriksfremstillede lægemidler, som illustrerer udviklingen af lægemidler fra lav- til højteknologiske produkter.
  - Udbydelse af farmacihistoriske konsulentydelser af højeste kvalitet inden for de områder, hvor samlingen har spidskompetencer, eksempelvis i form af samarbejde med universiteter, museer, gymnasier, skoler og virksomheder.
  - Arbejdspladser for og vejledning af eksterne brugere af samlingen.
- Udbydelse af besøg i og afholdelse af omvisninger i samlingen for enkeltpersoner og grupper, herunder farmaceut- og farmakonomstuderende, skole- og gymnasieelever.
- Udlejning af genstande til eksterne farmacihistoriske udstillinger i samarbejde med andre museer og kulturelle institutioner.

- Ydelse af farmacihistorisk konsulentbistand til offentlige institutioner, private virksomheder og enkeltpersoner.
- Formidling af samlingen ved udgivelse af hjemmeside, Facebookside, brochurer, brevkort, nyhedsbreve og årsberetning, ved interview, indlæg og artikler i fagtidsskrifter, andre faglige medier, aviser og tv samt ved foredrag i faglige, folkeoplysende, gymnasiale og andre fora.
- Udførelse af farmacihistorisk forskning både internt og i samarbejde med andre i den udstrækning fondens personelle ressourcer giver mulighed her for.
- Deltagelse i nationalt og internationalt samarbejde inden for fag- og videnskabshistorien.

Den 28. maj 2022 var der officiel indvielse af Byens Apotek i Oplevelsescenter Nyvang. DFHF har i de sidste tre år været involveret i tilblivelsen af apoteket, Poul M. Assens Fond har sponsoreret frikøb af museumsleder Mette Katrine Jensens konsulent timer under tilblivelsen. Byens Apotek drives i åbningssæsonen af et frivilligt apotekerlaug, der ledes af tidl. apoteker Jens Ole Jakobsen. Inventaret er fra 1905 og stammer fra Vesterborg Apotek. Det blev i 1985 skænket af apoteker Thorkild Nissen til Dansk Farmacihistorisk Fond i håb om, at det i fremtiden kunne indgå i en historisk fortælling om apotekerlivet på et landet. På billedet øverste ses Thorkild Nissen klippe snoren til Byens Apotek under indvielsen.
2022 var jubilæumsår for Medicinalforordningen 1672, da den fyldte 350 år. Dette blev markeret med to foredrag på Museion i Dansk Medicinhistorisk Selskabs regi.

Første foredrag var om Christian C's medicinalforordning af 4. december 1672 – dansk farmacis grundlov. Ved Dr. Pharm. Poul R. Kruse.

Anden foredrag var om Thomas Bartolin og Danmarks første medicinalforordning af 4. december 1672. Ved Cand. med. Jesper Brandt Andersen.

Museumslederen har afsluttet efteruddannelsen i Idehistorie for HTX- undervisere på Århus Universitet og anvender det til undervisning af gymnasieklasser og skoleklasser i samlingen. Der er blevet fremstillet en poster til Farmacihistorisk kongres i Milano, der viste tre centrale metoder, der med fordel kan anvendes i farmacihistoriske sammenhænge.

Fondens hjemmeside opdateres løbende

Fondens Facebook er et vigtigt kommunikationsmiddel for samlingen og ligger som et link på hjemmesiden. Der er ca. 850 følgere. I er altid velkomne med farmacihistoriske opslag.

I fortsættelse af de foregående års omfattende donationer har Dansk Farmacihistorisk Fond også i 2022 modtaget mange genstande og andre effekter.

For alle donationer udarbejdes gavelister. I 2022 er der udskrevet de på side 13 nævnte gavelister.

Gaver modtages fortsat gerne – efter forudgående henvendelse og, om muligt, udvælgelse ved besøg hos giveren.

Registreringen af samlingens bestand af forbrugerpakninger med apoteks- og sygehusapoteksfremstillede lægemidler samt af forbrugerpakninger med danske og udenlandske fabriksfremstillede lægemidler er blevet opdateret i 2022 i takt med nye donationer af sådanne pakninger.

Registreringen af samlingens bøger er ligeledes blevet ajourført i 2022 i takt med nye bogdonationer. Museet har fortsat åbent hver tirsdage fra kl. 13 – 16. (undtage i januar, juli og i juleferien).

Samlingen har et samarbejde med VisitNordsjælland. På deres hjemmeside – den officielle guide til ferieoplevelser i Nordsjælland – er indlagt en præsentation af Dansk Farmacihistorisk Samling.

Samlingen er præsenteret på den kommunale portal ”Skolen i virkeligheden”, hvilket resulterer i henvendelser fra skoleklasser, der ønsker at benytte samlingen i den tværfaglige undervisning i de natur videnskabelige fag.

Der annonceres for den ugentlige åbningsdag på Facebook og i KulturNaut. Sidstnævnte er en elektronisk kulturguide, der dækker arrangementer i det danske kulturliv. Herigennem bringes annonceringen i blandt andet Frederiksborg Amts Avis.
I 2022 blev snapseproduktionen videreført – nu som årssnaps 2022 med inspiration i den populære jubilæumsporse snaps 2022.

Hvad angår fondens udlånsvirksomhed, kan nævnes, at tidligere udlån af lægemiddelpakninger til udstillinger på følgende museer er blevet videreført i 2022:

- Hillerød Bymuseum
- Medicinsk Museion, København
- Dansk Forsorgsmuseum, Svendborg
- Steno Museet, Aarhus

I 2022 har Dansk Farmacihistorisk Samling modtaget ca. 55 henvendelser om spørgsmål af farmacihistorisk karakter fra apoteker, lægemiddelindustrivirksomheder, universiteter, museer, teater, radio, tv, farmaceuter, farmakonomer, læge, filmproducenter, journalist, ph.d. studerende, gymnasieelever, skoleelever og privatpersoner. Forespørgslerne har typisk drejet sig om identifikation og datering af ældre lægemidler, lægemiddelnavne, farmaceutiske genstande og medicinsk udstyr, tydning af ældre recepter, anvendelse af ældre farmaceutisk apparatur, oplysninger om sammensætning, fremstilling og terapeutisk anvendelse af tidligere tiders lægemidler, vurdering af ældre apoteksgenstande, oplysninger om lægemiddellovgivningens og apotekernes historie, biografiske oplysninger om farmaceuter samt litteratur- og billedsøgning. Endvidere har samlingen fået henvendelser fra gymnasieelever om medvirken i vejledning ved studieretningsprojekt.

Fonden deltager i det nationale og internationale samarbejde inden for faghistorien. Som det fremgår af den på side 12 anførte oversigt, har fondens deltagelse heri i det forløbne år omfattet fagligt og organisatorisk samarbejde og museumsbesøg. Primært virtuelt

Fonden, herunder samlingen, er endvidere blevet synliggjort gennem de på side 13 nævnte publikationer

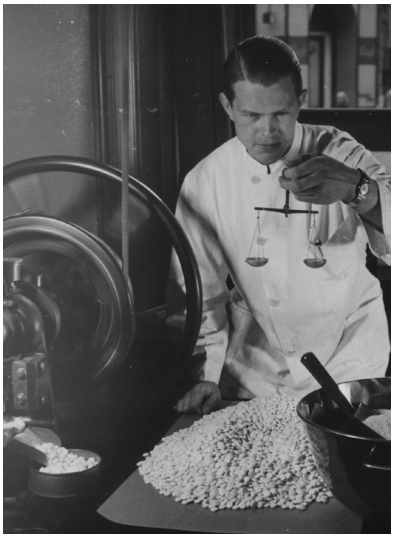

Konkurrence

Vind en flaske af forordningens jubilæumssnaps 1672 – 2022

Hvad var formålet med den danske medicinalforordning fra 1672, hvilke specifikke regler og krav blev indført i denne forordning?

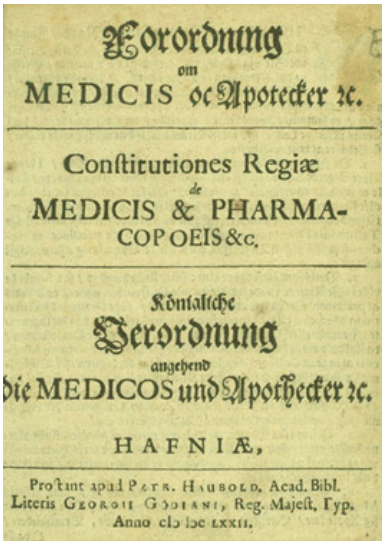
Forordning
om
MEDICIS oc Apotecker ꝛc.

Constitutiones Regiæ
de
MEDICIS & PHARMA-
COPOEIS &c.

Köntalsche
Verordnung
angehend
die MEDICOS und Apothecker ꝛc.

HAFNIÆ,

Prostant apud Petr. Haubold, Acad. Bibl.
Literis Georgii Godiani, Reg. Majest. Typ.
Anno clɔ Iɔc LXXII.

Besvarelsen sendes til mkj@dfhf.dk

Vinderen trækkes den 15. juni.

Nationalt og internationalt samarbejde

Fagligt og organisatorisk samarbejde

Poul Kruse er formand for Dansk Farmacihistorisk Selskab og medlem af The International Academy of the History of Pharmacy

Mette Katrine Jensen deltog i september som delegeret fra Danmark og fremvisning af poster på The 45th international Congress for the history of pharmacy ” (eksternt finansieret)

MKJ er bestyrelsesmedlem i Dansk Medicinhistorisk Selskab og Dansk Farmacihistorisk Selskab og der igennem arrangør af diverse arrangementer indenfor farmacihistorie.

Dansk Farmacihistorisk Selskab

Dansk Farmacihistorisk Selskab fremmer dansk farmacihistorie med publikationer (Theriaca), foredrag og arrangementer.

Halvårlige møder, Farmacihistorisk Dag og forårsudflugt tilbyder muligheden for at besøge steder med et farmacihistorisk perspektiv, nyde god mad og selskab.

Medlemskab koster kun 200 kr. om året.

Kontakt bestyrelsen for mere information eller for at blive medlem og vær en del af fællesskabet af farmaci-entusiaster og historikere!

Kontakt pk@dfhf.dk”

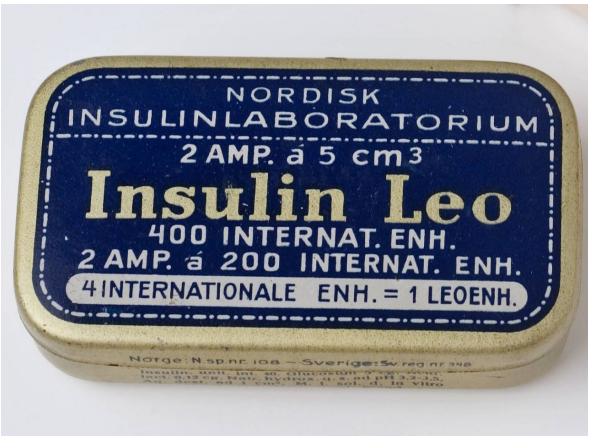

Insulinen i Danmark

bliver 100 år i 2023

Museumsbesøg og faglige arrangementer

Events i 2022:

28.05.2022	Indvielse af Byens Apotek i Oplevelsescenter Nyvang.
03.10.2022	Farmacihistorisk Dag. Foredrag: Om Øl og klimavenlige afgrøder. v. Carlsbergs forskningsdirektør Birgitte Skaldhauge
03.11.2022	Dobbelt foredrag i anledning af 350 året for medicinalforordningen. Christian C's medicinalforordning af 4. december 1672 – dansk farmacis grundlov. Dr. Pharm. Poul R. Kruse. Thomas Bartolin og Danmarks første medicinalforordning af 4. december 1672. Cand. med. Jesper Brandt Andersen

Presseomtale/publikationer

Åbent Hus annonceres i KultNaut. vang.	Skolenivirkeligheden.dk. Lægemidlernes historie i fortid og nutid.
Events mm. boostes på Facebook v. Carlsbergs forskningsdirektør Birgitte Skaldhauge	Oplevelsescenternyvang.dk
Årsberetning 2021 – Dansk Farmacihistorisk Fond	Poster på den 45th international congress of the history of pharmacy: "A technology historical study of asthma prevention in the Danish pharmacies based on a socio-technical analysis of the Danish health system" ved Mette Katrine Jensen.
Nyhedsbrev 37	
Nyhedsbrev 38	

Gaveliste

712	Bjarne Harsted	Homøopatiske lægemidler fra Archiv Apoteket. 2 små glas med korkprop
713	Apoteker Jacob Grønne	Etiketprinter Markpont X
714	Kirsten og Svend Norn	En kopi af: Beskrivelse over et Alkoholometer eller en nyere Brændeviinsprøver indberettet af Peter Spendrup. 1809 En scanning af Hørs-holm Apoteks Faktura 1871. Arbeidsanstalten Brønsholmsdal. Fredensborg Arkiverne, Brønsholmsdal Arkiv
715	Pharmakon	Cremer, salver ol.
716	Apoteker Lene Kæstel	8 røde standbeholdere Armen-Pharmakopee. Dr. C. W. Hufeland. 1828

Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner

Med etableringen af Dansk Farmacihistorisk Fond pr. 1. januar 2002 blev der skabt en fælles ramme for de farmacihistoriske aktiviteter i Danmark, idet fonden i henhold til sin fundats har til formål:

- At udføre musealt-fagligt arbejde til belysning af farmaciens historie i Danmark
- I samarbejde med Dansk Farmacihistorisk Selskab at fremme farmacihistorisk forskning i Danmark og at udbrede kendskabet til farmaciens historie.

Fonden er ejer af Dansk Farmacihistorisk Samling på Pharmakon i Hillerød. Samlingen belyser apotekernes og lægemiddelindustriens virksomhed samt lægemidlernes historie gennem de sidste hundrede år. I samlingen udøves fondens museale og øvrige aktiviteter.

Fonden ledes af en bestyrelse med en bred repræsentation fra organisationer, institutioner og myndigheder inden for lægemiddelområdet i Danmark. Fonden med dens farmacihistoriske samling er således en institution for alle grene af dansk farmaci. Alle personer, offentlige og private institutioner og virksomheder inden for faget opfordres derfor til at støtte fondens arbejde ved et medlemskab af og årlige bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner.

Meld dig ind i Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner og støt vores arbejde

De årlige bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner udgør:

Enkeltpersoner: 220 kr.

Studerende og pensionister: 165 kr.

Institutioner og virksomheder:

Under 25 medarbejdere:	1.100 kr.
25-250 medarbejdere:	2.200 kr.
250-1.000 medarbejdere:	4.400 kr.
Over 1.000 medarbejdere:	6.600 kr.

Dansk Farmacihistorisk Fond

Bidrag til Dansk Farmacihistorisk Fonds Venner:

1. **Bankoverførsel:** Danske Bank A/S,
   Registreringsnummer: 4319, Kontonummer: 101-3718
   (Med oplysning om navn, adresse og e-mail)

2. **Mobilepay** 39404

Send venligst en indmeldelsesmail til: Museumsleder Mette Katrine Jensen, mkj@dfhf.dk
(Husk: Navn, adresse, e-mail og medlemskabets type)
Vi behandler data efter interesseafvejningsreglen i persondataforordningen)

c/o Pharmakon a/s
Milnersvej 42
DK-3400 Hillerød
Denmark

Tlf. +45 4820 6000
Fax +45 4820 6060
E-mail mkj@dfhf.dk
www.dfhf.dk